

Audit 'Hoe Vlaanderen voedselverspilling en voedselverlies bestrijdt'

Commissie voor Landbouw, Visserij en
Plattelandsbeleid

26 mei 2021

Inleiding

- De omvang van voedselverspilling is enorm:
 - 1,3 miljard ton of een derde van de eetbare delen van voedsel, geproduceerd voor menselijke consumptie, gaat verloren of wordt verspild (FAO, 2011).
 - Bij ongewijzigd beleid jaarlijkse stijging met 1,9%,
 - 14% van de voedselproductie gaat verloren vanaf de oogst tot de leverancier (FAO, 2019)
 - Economische kostprijs: 1.000 miljard dollar
 - Milieukosten: 700 miljard dollar
 - 8% van de jaarlijkse totale uitstoot van broeikasgassen afkomstig van voedselverspilling
 - Jaarlijkse waterverspilling: 250 km³
 - Beslag op grond: 1,4 miljard hectare
 - Bedreiging voor biodiversiteit
- Financiële en mileu-impact van voedselverlies en –verspilling groter naarmate ze verder in de keten optreden.

Inleiding

- Geraamd voedselverlies:
 - Wereldwijd: 1,3 miljard ton (FAO, 2011).
 - EU-27: 88 million ton of 173 kg per capita, sector (2006, EU-studie)
 - België: 3,6 miljoen ton of 345 kg per capita (2006, EU-studie)
 - Geen aparte cijfers voor Vlaanderen

Onderzoeksvragen

- Is er een degelijk Vlaams beleidskader voor de vermindering van voedselverspilling en voedselverlies, consistent met de doelstellingen van de VN en de EU?
- Worden de aangekondigde beleidsacties voldoende opgevolgd en gerealiseerd?
- Wijzen de realisaties van de ketenroadmap voldoende in de richting van de doelstelling van een vermindering van het voedselverlies met 15% tegen 2020?

Internationale en Europese doelstellingen

- VN-Agenda 2030 (SDG 12.3): tegen 2030 voedselverspilling halveren in winkels en bij consumenten (2de deel van de keten) en reductie van voedselverlies in de productie en bij de leveranciers.
- EU-KRL Afval 2018: als bijdrage aan SDG 12.3 in de hele keten de productie van *levensmiddelenafval* verminderen.
 - Indicatieve doelstelling: tegen 2025 vermindering met 30% en tegen 2030 met 50%.
 - Verplichting tot monitoring en evaluatie van de uitvoering van de beleidsmaatregelen ter preventie van levensmiddelenafval, met eerste rapportering over 2020.
 - Referentiejaar nog te bepalen (op basis van eerste rapporteringen).

Vlaams beleidskader

- Verlies en verspilling in de voedselketen (2011, LV):
 - Begripsafbakening, definities en conceptueel kader:
 - *Voedselverlies is elke reductie in het voor menselijke consumptie beschikbare voedsel dat in de voedselketen, van oogst tot en met consumptie, plaatsvindt.*
 - Cascade van waardebehoud voor voedselverlies (OVAM): voedselverlies dat niet dat niet vermeden kan worden, moet een zo hoog mogelijke valorisatie krijgen door middel van een andere nuttige toepassing.
 - Verliezen in de primaire sector.
- Voedselverlies in ketenperspectief (2012, OVAM):
 - Samenwerking tussen alle ketenschakels is cruciaal.
 - Aanzet tot kwantificering van het voedselverlies in de volledige keten.

Vlaams beleidskader

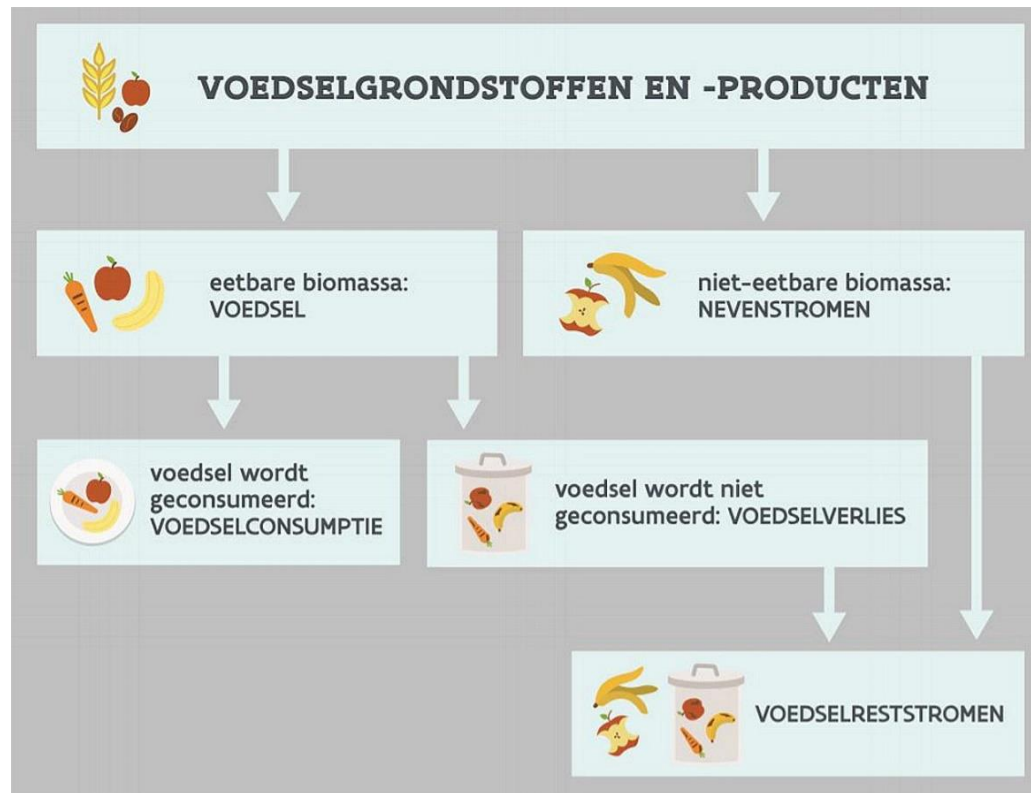
- Synthesedocument (2012): tussentijdse rapportering over genomen maatregelen.
- Engagementsverklaring *Samen tegen voedselverlies* van de Vlaamse Regering en de ketenpartners (2014): uitwerken van acties en opstellen van ketenroadmap.
- Resolutie Vlaams Parlement over voedselverspilling en onnodige voedselverliezen (17 december 2014):
 - Metingen verbeteren
 - Realistische doelstellingen in plannen
 - Rapportering aan parlement
 - Cascade van waardebehoud beleidsmatig verankeren

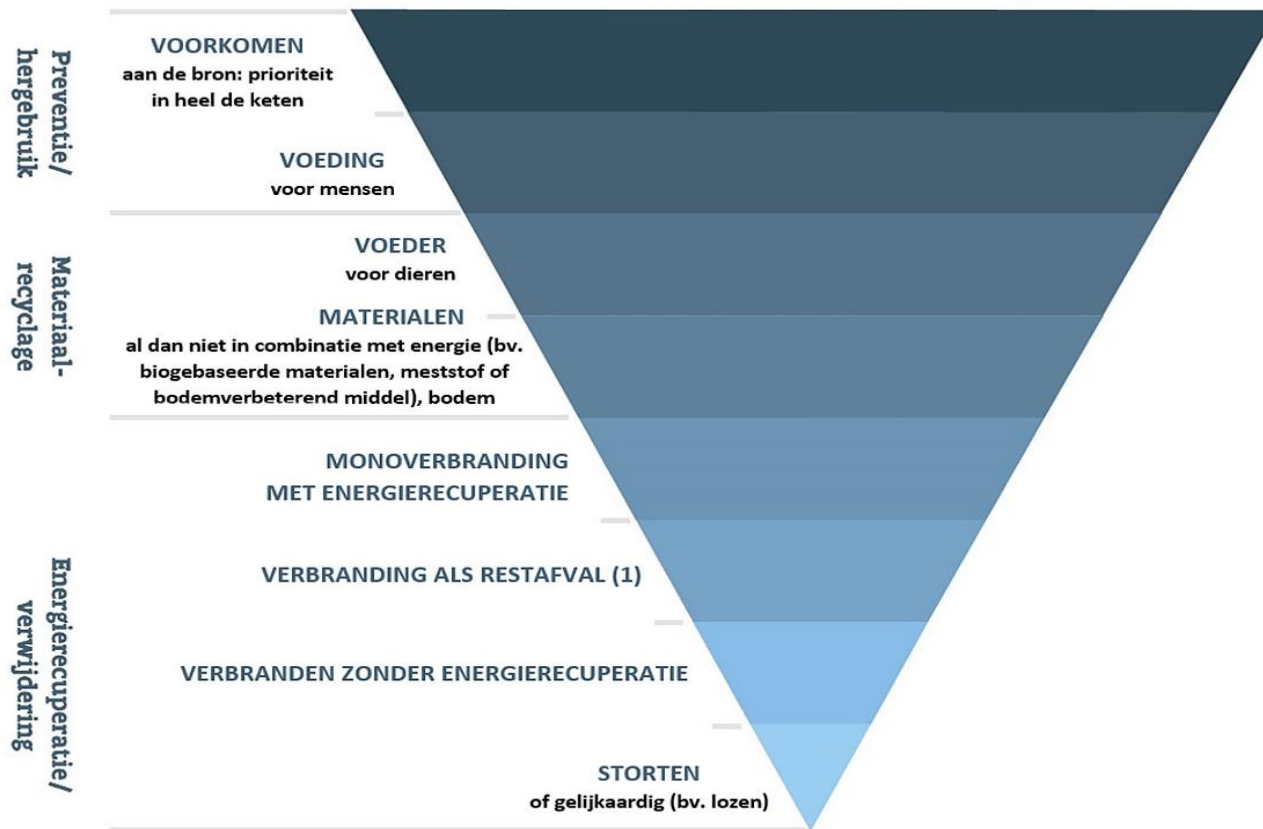
Vlaams beleidskader

- Ketenroadmap 2015-2020 (2015)
 - Vlaamse Regering en diverse stakeholders in de voedselketen
 - Resultaat van samenwerking en overleg tussen de ketenpartners en de overheid
 - Langetermijndoelstelling: tegen 2025 vermindering van voedselverlies met 30% tegenover 2015
 - Tussenliggende doelstelling: beperking met 15% tegen 2020.
 - Maximale valorisatie met cascade van waardebehoud als leidraad
 - Inspanningsverbintenis

Vlaams beleidskader

Vlaams beleidskader

Beleid op langere termijn

- Visie 2050: langetermijnstrategie voor Vlaanderen, voor voedselverlies geen concrete doelstelling
- Vizier 2030: vertaling SDG's naar Vlaanderen: merk op slechts 30% ipv halveren
- Regeerakkoord 2019-2024: halvering tegen 2030
- Actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen circulair 2021-2025:
 - Kwantitatieve doelstellingen tegen 2025 en 2030: - 30% en – 50%.
 - Andere doelstellingen tegen 2023, 2025 en 2030 mbt voedselschenkings, selectieve inzameling, hoogwaardige valorisatie, vermindering restafval, hergebruik of recyclage van stedelijk afval

Ketenroadmap

- 9 actieprogramma's met 57 acties in 2015; aangegroeid tot 96 acties eind 2019.
- Acties dekken de volledige keten (van producent tot consument): ondersteuning, sensibilisering, opleiding en onderzoek
- Actieprogramma *Metten is weten, voor bedrijf en beleid*:
 - Belang van uitgebreide kennisbasis
 - Cijfermatige onderbouwing van voedselverlies en -valorisatie doorheen de keten om vooruitgang in de tijd meetbaar te maken.
- Organisatie en opvolging ketenroadmap ingebed in reguliere werking van departementen Landbouw en Visserij en Omgeving en van OVAM
- Geen afgezonderd overheidsbudget, maar ad hoc projectsubsidies, ondersteuning van onderzoek (naar innovatie door ILVO en Flanders' Food) en ook subsidies via VLIF
- Ketenpartners leveren bijdrage in middelen en personeel.

Opvolging ketenroadmap

- Rapportering over de vooruitgang van de acties:
 - Jaarlijkse rapporten (niet elk jaar bezorgd aan het Parlement)
 - Geen rapportering aan de hand van kwantitatieve indicatoren bij gebrek aan gekwantificeerde doelstellingen, maar overwegend beschrijvend
 - Acties zijn uitgevoerd en veelal succesvol
- Goede praktijk - voortrekkersrol Agentschap Facilitair Bedrijf (actie 19).
 - Diverse acties, van de cateringdienst van de Vlaamse overheid (bv. afschaffing van het toonbord, optimalisatie van de zelfbedieningsbuffetten en het uitschepmateriaal (bv. kleinere bakken en opscheplepels), koffieautomaten, enz.) leidden tot een daling van het voedselverlies met 43%, tussen 2015 en 2019 en een supplementaire daling van 17% eind 2019 tegenover de voorgaande meting.
 - In 2019 werd aan het Facilitair Bedrijf de Food Waste Award toegekend.

Is de doelstelling bereikt?

- Meten is moeilijk, zowel in Vlaanderen als op internationaal en Europees vlak
 - Food Loss Index van FAO niet geschikt voor Vlaanderen
 - Europa verplicht rapportering van levensmiddelenafval
 - Bestemming dierenvoeding: voedselverlies (VL), maar geen levensmiddelenafval (EU)
 - Bestemming materialen en energietoepassingen: voedselverlies (VL), maar geen levensmiddelenafval (EU)
- Metingen in Vlaanderen zijn gebaseerd op de Vlaamse definitie van voedselverlies en brengen ook bestemmingen (valorisatie) in kaart van voedselverlies en nevenstromen

Is de doelstelling bereikt?

- Monitoringrapport 2015
 - Nulmeting
 - Alle ketenschakels
 - 907.000 ton voedselverlies, totale voedselreststromen bedragen 3.485.153 ton
 - 141 kg/capita voedselverlies en 529 kg/capita voedselreststromen
 - Cascade-index: 8,2
 - Ondanks inspanningen toch nog gesteund op inschattingen en onzekerheden
- Monitoringrapport 2017
 - Niet alle ketenschakels
 - Aanpassingen in dataverzameling en methodologische verschillen: accuratere metingen maar niet vergelijkbaar met 2015
- Eindrapportering over 2020 nog lopende
 - Vermindering van 136.000 ton voedselverlies nodig om doel te bereiken
 - Vergelijkbaarheid vermoedelijk niet mogelijk door methodologische aanpassingen en verbeteringen aan de dataverzameling
 - Impact van coronacrisis

Conclusies

- Beleidskader? ✓
- Realisatie en opvolging ketenroadmap? ✓
- 15% vermindering van voedselverlies in 2020? ?

Aanbevelingen

- Begrippenkader verder op punt stellen en consequent gebruiken.
- Ambitieniveau van actieplannen afstemmen op de geformuleerde korte-, middellange- en langetermijndoelstellingen en op de ambitie van SDG 12.3 om voedselverspilling te halveren.
- Op structurele wijze voldoende financiële en personele middelen ter beschikking stellen om de actieplannen te kunnen uitvoeren. Blijvend investeren in onderzoek om de preventie en valorisatie van voedselverliezen te vergroten.
- Monitoring blijven verbeteren om resultaten van actieplannen op te volgen en vooruitgang exacter te meten en ook internationale vergelijkingen mogelijk te maken.
- Voortgangsrapporten opmaken en bezorgen aan het Vlaams Parlement.

Reactie van de ministers

- Instemming
- Aantal werkpunten aangepakt in nieuw actieplan
- Gegarandeerd budget niet toegezegd